

Badania i życie prof. Tymienieckiego tworzyły harmonijną całość. Są jednocześnie programem dalszych prac nad procesami i siłami twórczymi polskiego społeczeństwa.

Zainteresowania i prace naukowe prof. Tymienieckiego wiązały się ściśle z tymi ideami oraz potrzebami, z których wyrósł Instytut Zachodni. Był też jednym z twórców tej placówki, następnie przez wiele lat aktywnie uczestniczył w pracach Kuratorium IZ, w wydawnictwie IZ opublikował *Dzieje Niemiec do początku ery nowożytnej* oraz szereg zasadniczych artykułów na łamach „Przeglądu Zachodniego”. Prof. K. Tymieniecki był członkiem-założycielem i członkiem honorowym Instytutu Zachodniego.

Jerzy Topolski

TADEUSZ SILNICKI (1889 - 1968)

Dnia 18 grudnia 1968 r. zmarł po krótkiej chorobie prof. dr Tadeusz Silnicki, profesor prawa kanonicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, wybitny badacz i znawca historii kościoła w Polsce, wieloletni członek Instytutu Zachodniego.

Urodził się 5 października 1889 r. w Wierzchosławicach, w woj. krakowskim. Po ukończeniu gimnazjum, wstąpił na Uniwersytet im. Jana Kazimierza we Lwowie. Początkowo studiował prawo, potem uczęszczał jeszcze na wykłady i seminaria historyczne. W latach 1908 - 1913 brał udział w seminarium historyczno-prawnym Oswalda Balzera. Z badań podjętych na tym seminarium powstała pierwsza publikacja T. Silnickiego poświęcona prawu elekcji królów w dobie jagiellońskiej (*Studia nad historią prawa polskiego* t. 5, 1913, ss. 153 - 276), będąca Jego rozprawą doktorską. Równocześnie do 1914 r. był asystentem historyka, prof. Jana Bołoz-Antoniewicza.

Po I wojnie światowej skryształizowały się ostatecznie zainteresowania naukowe T. Silnickiego. Rozpoczął on specjalizację w zakresie prawa kanonicznego i historii kościoła. Dlatego też w latach 1920 - 1928 uczestniczył w seminarium prawa kościelnego, prowadzonym na Uniwersytecie Lwowskim przez Władysława Abrahama. W 1924 r. zostały mu powierzone obowiązki asystenta przy katedrze kierowanej przez prof. Abrahama, dzięki którego staraniom T. Silnicki uzyskał też stypendium rządu Republiki Francuskiej. W ramach tego stypendium uzupełniał swoje wykształcenie kanoniczne w Paryżu u profesorów P. Fourniera (Sorbona) i R. Génestala (*Écoles des Hautes Études*). Po powrocie do Polski, T. Silnicki habilitował się na Uniwersytecie Lwowskim na podstawie pracy *Organizacja archidiaconatu w Polsce* (Lwów 1927) i na tymże Uniwersytecie uzyskał prawo *veniam legendi*.

Od roku akademickiego 1928/1929 T. Silnicki kierował katedrą prawa kościelnego przy Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego, co trwale związało Go z Poznaniem. Odtąd aż do 1939 r. T. Silnicki prowadził tu seminarium prawa kanonicznego. Zajęcia dydaktyczne przeplatały się z corocznymi prawie wyjazdami zagranicznymi, w czasie których Profesor przeprowadzał kwerendy źródłowe i zapoznawał się ze zbiorami archiwów i bibliotek naukowych Austrii, Belgii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Niemiec i Włoch. Rezultatem tych badań był szereg drobniejszych prac, dotyczących recepcji prawa kościelnego w średniowiecznej Polsce (część z nich została przedrukowana w zbiorze pt. *Z dziejów kościoła w Polsce*. Pax, Warszawa 1960). Równocześnie T. Silnicki rozpoczął badania nad ustrojem kościelnym Śląska. Ich podsumowaniem był pierwszy w historiografii polskiej zarys historii i ustroju kościoła na tym terenie (*Dzieje i urząd kościoła na Śląsku od najdawniejszych czasów do r. 1400*. W: *Historia Śląska* t. 2, z. 1. Kraków 1939; wyd. 2 uzupełnione — Pax, Warszawa 1953).

Druga wojna światowa przerwała owocnie rozwijającą się naukową i dydaktyczną działalność Profesora. Lata okupacji hitlerowskiej przeżył w Małopolsce, gdzie brał żywy udział w akcji tajnego nauczania.

W 1945 r. T. Silnicki powrócił do Poznania i podjął ponownie zajęcia na swoim seminarium prawa kanonicznego. Aktywnie też uczestniczył w odbudowie Uniwersytetu Poznańskiego, zwłaszcza na odcinku rekonstrukcji utraconych wskutek zniszczeń wojennych księgozbiorów seminaryjnych. Niebawem, z inicjatywy prof. Zygmunta Wojciechowskiego, zostały nawiązane ściśle kontakty Profesora z Instytutem Zachodnim, w którego pracach z dużym zainteresowaniem następnie uczestniczył. Ze współpracy tej powstała m. in. obszerna rozprawa o organizacji kościelnej na Pomorzu („Życie i Myśl” 1951, t. 1, nr 3-4, ss. 298-323 i nr 5-6, ss. 580-624).

W lipcu 1948 r. T. Silnicki został mianowany profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Poznańskiego i kierownikiem samodzielnej katedry prawa kościelnego. Po jej likwidacji w lutym 1951 r., przeniósł się na Wydział Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Po 1957 r. powrócił do Poznania, gdzie pełnił obowiązki dydaktyczne przy katedrze powszechnej historii państwa i prawa na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego. W dniu 30 sierpnia 1960 r. przeszedł na emeryturę.

Powojenny okres, wobec stopniowo zmniejszających się obowiązków dydaktycznych Profesora, obfitował szczególnie w publikacje. Monografie o biskupie Nanckerze (Pax, Warszawa 1953), arcybiskupach: Mikołaju Trąbie (Pax, Warszawa 1954) i Jakubie Swince (Pax, Warszawa 1956), powtórne wydanie prac przedwojennych, wzmiankowanych już uprzednio, udział w publikacjach omawiających tysiąclecie państwa polskiego, wreszcie współpraca ze *Słownikiem Starożytności Słowiańskich* była też wyrazem Jego aktywności badawczej, mimo stopniowo, lecz stale pogarszającego się stanu zdrowia. W 1962 r. opublikowana została ostatnia większa praca T. Silnickiego, jedyna — jak dotąd — w historiografii polskiej monografia traktująca o udziale Polski w soborach powszechnych (Pax, Warszawa 1962).

Ostatnie lata życia spędził Profesor w Warszawie. Tam też obchodził w 1963 r. jubileusz 50-lecia swej pracy naukowej, co odnotowano nawet w Hiszpanii („*Revista Española de derecho canonico*, 18 : 1963, ss. 625-631).

Jego dorobek naukowy zajmuje trwale miejsce w historiografii polskiej.

Wincenty Swoboda